

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Gdańsku**

Gdańsk, dnia 07 kwietnia 2011 r.

GA
2011-04-11
11

**Pani
Krystyna Szustak
Kierownik
Ośrodka Pomocy Społecznej
w Dębnicy Kaszubskiej**

LGD-4100-001-08/2011
P/10/007

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie *art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz.U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.)*, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Gdańsku przeprowadziła kontrolę w Ośrodku Pomocy Społecznej w Dębnicy Kaszubskiej (dalej: „OPS”). Przedmiotem kontroli była realizacja w 2010 r. zadań wynikających z *ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów* oraz działania windykacyjne związane ze zwrotem wypłaconych świadczeń alimentacyjnych.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym 21 marca 2011 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie *art. 60 ustawy o NIK*, przekazuje niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia skontrolowaną działalność.
Powyższa ocena wynika z niżej opisanych ustaleń.

1. Negatywnie ocenia się realizację zadań dotyczących przyznawania świadczeń z funduszu alimentacyjnego, wspomagania czynności egzekucyjnych prowadzonych przez komornika sądowego oraz sporządzanie sprawozdań w tym zakresie. W 2010 r. wypłacono świadczenia z funduszu alimentacyjnego w kwocie ogółem 649,2 tys. zł. W wyniku badania losowo wybranych 15 spośród 110 postępowań wszczętych na podstawie wniosków złożonych w badanym okresie (13,6%) stwierdzono m.in., że:
 - rozpatrzono 4 wnioski o przyznanie świadczenia (26,7%), w których nie podano wszystkich danych wymaganych *art. 15 ust. 3 pkt 1 ustawy o pomocy osobom*

uprawnionym do alimentów¹, tj. numeru NIP lub serii i numeru dowodu osobistego lub paszportu, bez wezwania stron do uzupełnienia wniosków, co było niezgodne z § 5 ust. 1 kolejnych rozporządzeń Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie sposobu i trybu postępowania, sposobu ustalania dochodu oraz wzorów wniosku, zaświadczeń i oświadczeń o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego (z 2008 r.² i 2010 r.³),

- 7 decyzji (46,7%) doręczono dopiero w okresie od 33 do 60 dni od daty ich wystawienia, a 3 decyzji (20,0%) w ogóle nie doręczono stronom, czym naruszono *art. 109 § 1 kpa⁴,*
- nie wezwano 13 dłużników alimentacyjnych (86,7%) do przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego i odebrania oświadczenia majątkowego (*art. 4 ust. 1 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów*) i nie podejmowano w stosunku do nich żadnych dalszych działań określonych w *art. 5 ust. 2 ustawy,*
- w jednym przypadku nie zobowiązano dłużnika, pomimo przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego i odebrania oświadczenia majątkowego, do zarejestrowania się w powiatowym urzędzie pracy i nie poinformowano tego urzędu o potrzebie aktywizacji zawodowej dłużnika (*art. 5 ust. 2 pkt 1 i 2 ustawy,*
- wezwano dłużnika w celu przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego i odebrania oświadczenia majątkowego dopiero po 41 dniach od dnia złożenia wniosku przez wierzyciela o przyznanie świadczenia alimentacyjnego, a po nieskutecznym doręczeniu wezwania wystąpiono z wnioskiem do komornika (o ustalenie miejsca zamieszkania dłużnika) po 4 miesiącach, co było niezgodne z zasadą określoną w *art. 12 § 1 kpa,* iż organy administracji publicznej powinny działać szybko.

Powyższe zadania realizował pracownik zatrudniony na stanowisku ds. funduszu alimentacyjnego (do 02.09.2010 r. – A. K., a następnie K. U.). Nadzór nad ww. stanowiskiem sprawował kierownik OPS. Przyczynami powstania ww. nieprawidłowości, według Pani, były zaniedbanie oraz niedopatrzanie wynikające z braku doświadczenia pracowników realizujących zadania.

Ponadto ustalono, że:

¹ Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz.U. z 2009 r. Nr 1, poz. 7 ze zm.)

² Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 28 lipca 2008 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania, sposobu ustalania dochodu oraz wzorów wniosku, zaświadczeń i oświadczeń o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego (Dz.U. Nr 136, poz. 855) – obowiązywało do 08.07.2010 r.

³ Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 lipca 2010 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania, sposobu ustalania dochodu oraz wzorów wniosku, zaświadczeń i oświadczeń o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego (Dz.U. Nr 123, poz. 836)

⁴ Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071 ze zm.)

-
- w podpisanym przez Panią kwartalnym sprawozdaniu z realizacji zadań przewidzianych w *ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów* za okres od I do IV kwartału 2010 r. wykazano, iż liczba dłużników alimentacyjnych wyniosła 69, a faktycznie było ich 169. Według Pani, powyższa niezgodność spowodowana była niewłaściwą obsługą systemu informatycznego oraz nieprawidłowym pozyskaniem z niego danych,
 - przekazane Wojewodzie Pomorskiemu ww. sprawozdania za I i II kwartał 2010 r. nie zostały podpisane przez organ lub z jego upoważnienia przez kierownika OPS. Nieznane były Pani powody braku złożenia na ww. sprawozdaniach odpowiedniego podpisu.

Zauważyć jednak należy, iż:

- postępowania o przyznanie świadczeń zostały zakończone, a należności wypłacone w terminach określonych w *art. 20 ust. 4 i 5 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów*,
 - świadczenia z funduszu były przyznawane osobom uprawnionym, spełniającym kryterium dochodowości (*art. 9 ust. 1 i 2 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów*),
 - decyzje w powyższych sprawach zawierały dane określone w *art. 107 § 1 kpa*.
2. Negatywnie ocenia się prowadzenie w OPS działań windykacyjnych w sprawie zwrotu przez dłużnika alimentacyjnego należności z tytułu otrzymanych przez osobę uprawnioną świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz niedochodzenie od nich należności Skarbu Państwa. Badaniem objęto działania podejmowane wobec 30 losowo wybranych dłużników (spośród ogółem 169, tj. 17,8%), posiadających zaległości według stanu na dzień 31.12.2010 r. na łączną kwotę 655,6 tys. zł (26,8% ogółem zaległości - 2.448,6 tys. zł), dla których wydano 68 decyzji w sprawie zwrotu wypłaconych świadczeń alimentacyjnych (*art. 27 ust. 2 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów*), stwierdzając m.in., że:
- 35 decyzji w sprawie zwrotu wypłaconych świadczeń alimentacyjnych (51,5%) wysłano w terminie powyżej 1 miesiąca (do 13 miesięcy) od dat ich wystawienia, co było niezgodne z *art. 12 kpa*,
 - nie wydano 9 decyzji w sprawie zwrotu przez dłużnika alimentacyjnego należności z tytułu otrzymanych przez osobę uprawnioną świadczeń z funduszu alimentacyjnego (łączna kwota zaległości 36,5 tys. zł), czym naruszono *art. 27 ust. 2 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów*.

- nie podejmowano działań windykacyjnych w stosunku do 30 dłużników, polegających na wysłaniu upomnień po upływie terminu do wykonania przez dłużników obowiązku wpłaty należności, co uniemożliwiało wszczęcie egzekucji na podstawie *art. 15 § 1 ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji*⁵. Okres badanych zaległości (na dzień 31.12.2010 r.) wynosił dla 29 dłużników od 135 do 335 dni, a dla jednego - 40 dni,
- wystąpiono z wnioskami do komornika sądowego o ustalenie miejsca zamieszkania 2 dłużników po ponad - odpowiednio - 10 miesiącach i 1 roku od powzięcia informacji o niezamieszkaniu dłużnika pod wskazanym adresem.

Wykonywanie powyższych zadań należało do pracownika zatrudnionego na stanowisku ds. funduszu alimentacyjnego w OPS. Według Pani, przyczyną powstania tych nieprawidłowości było niedopełnienie służbowych obowiązków przez dwóch kolejno zatrudnionych na tym stanowisku pracowników.

3. Działania wobec dłużników alimentacyjnych w 2010 r. (w tym wydawanie decyzji administracyjnych), prowadziła Pani nie posiadając stosownego pisemnego upoważnienia. Upoważnienia takiego mogła udzielić Pani rada gminy na podstawie *art. 39 ust. 4 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym*⁶ (od 14.06.2010 r. wójt gminy na podstawie *art. 8b ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów*). W kontrolowanym okresie wydała Pani ogółem 115 decyzji w sprawie zwrotu przez dłużnika alimentacyjnego należności z tytułu otrzymanych przez osobę uprawnioną świadczeń alimentacyjnych (na łączną kwotę zadłużenia 948,6 tys. zł), w wyniku których wyegzekwowano należności w wysokości 5,2 tys. zł. Upoważnienie Wójta Gminy Dębica Kaszubska z 04.08.2008 r. do prowadzenia postępowań w sprawie świadczeń z funduszu alimentacyjnego i wydawania decyzji (*art. 12 ust. 2 ww. ustawy*), na podstawie którego, jak Pani tłumaczyła, podejmowano działania wobec dłużników, nie uprawniało do realizacji tych zadań przez kierownika OPS (zakres upoważnienia nie uwzględniał podejmowania działań wobec dłużników alimentacyjnych, prowadzenia postępowań i wydawania w tych sprawach decyzji).
4. W ocenie NIK, przedstawione w pkt 1 i 2 niniejszego wystąpienia pokontrolnego nieprawidłowości wskazują na brak nadzoru nad pracownikami, którym powierzono realizację kontrolowanych zadań. Bezpośredni nadzór Pani nad stanowiskiem ds. funduszu alimentacyjnego wynikał z regulaminu organizacyjnego OPS.

⁵ Dz.U. z 2005 r. Nr 229, poz. 1954 ze zm.

⁶ Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 ze zm.

Zakres i skala stwierdzonych nieprawidłowości wskazują ponadto, że system kontroli zarządczej w OPS nie zapewniał terminowej i zgodnej z prawem realizacji zadań.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- 1) **wzmocnienie nadzoru nad wykonywaniem zadań przypisanych stanowisku ds. funduszu alimentacyjnego, poprzez wprowadzenie mechanizmów kontrolnych (rozwiązań organizacyjnych) zapewniających:**
 - a) rozpatrywanie wyłącznie kompletnych wniosków o ustalenie prawa do świadczenia z funduszu alimentacyjnego,
 - b) przeprowadzanie wywiadów alimentacyjnych i pobieranie oświadczeń majątkowych w sytuacjach przewidzianych prawem,
 - c) zobowiązywanie dłużników alimentacyjnych, w uzasadnionych przypadkach, do zarejestrowania się w powiatowym urzędzie pracy oraz informowanie tego urzędu o potrzebie ich aktywizacji zawodowej,
 - d) wydawanie decyzji w sprawie zwrotu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego w każdym przypadku, po zakończeniu okresu świadczeniowego lub po uchyleniu decyzji w sprawie przyznania świadczeń z funduszu alimentacyjnego,
 - e) doręczanie stronom decyzji niezwłocznie po ich wydaniu,
 - f) prawidłowe i terminowe prowadzenie działań windykacyjnych wobec dłużników alimentacyjnych, w tym wystawianie pisemnych upomnień i tytułów wykonawczych,
 - g) rzetelne sporządzanie sprawozdań z realizacji zadań przewidzianych w *ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów*.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Gdańsku, na podstawie *art. 62 ust. 1 ustawy o NIK* oczekuje przedstawienia, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków, bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią *art. 61 ust. 1 ustawy o NIK*, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Pani prawo zgłoszenia na piśmie, do dyrektora Delegatury NIK w Gdańsku, umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z *art. 62 ust. 2 ustawy o NIK*, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.